



SCHADE

Aanbevelingen rekenrente letselschadezaken vanuit actuarieel perspectief

'Het uitgangspunt bij het vaststellen van de rekenrente is dat gewaarborgd wordt dat het slachtoffer zijn toekomstschade daadwerkelijk kan dragen' – Aanbeveling 3 – LOVCK en LOVCH

In het artikel 'de letselschadeclaim ontrafeld' in De Actuaris van maart 2023 werd reeds besproken dat de letselschadevergoeding over het algemeen wordt uitgekeerd als een lumpsum, waar het bedrag als contante waarde van alle reeds geleden en toekomstige kosten wordt vastgesteld. Bij het vaststellen van de contante waarde wordt rekening gehouden met de rente die over de schadevergoeding wordt ontvangen. Des te hoger de rente, des te lager de contante waarde. Verder wordt in ogenschouw genomen dat de waarde van de schadevergoeding afneemt door de inflatie. Als disconteringsvoet ten opzichte van tijd wordt daarom de rekenrente gebruikt. In dit geval is de rekenrente dus de aftreksom van de rente die op een letselschadevergoeding behaald kan worden en de inflatie.

Deze gehanteerde rekenrente speelt dus een belangrijke rol in het vaststellen van de hoogte van de letselschadevergoeding en zorgde daarom voor veel getouwtrek tussen letselschadeadvocaten enerzijds en verzekeraars anderzijds. Mede hierdoor hebben het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK) en het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel Hoven (LOVCH) aanbevelingen gedaan over de te hanteren rekenrente in letselschadezaken. Deze aanbevelingen zijn in juni 2021 gepubliceerd, met als idee periodiek geëvalueerd te worden. In maart 2022 volgde een evaluatie en update van de aanbeveling. Tot op het moment van schrijven van dit artikel (begin maart) is hier geen update op gekomen, terwijl de rente- en inflatiecomponenten van de rekenrente sinds de aanbeveling flink hebben bewogen. Een praktisch gezien statische aanbeveling door middel van vaste tabelwaardes zoals die van het LOVCK en LOVCH is vanuit actuarieel perspectief daarom niet zinvol. Vanuit actuarieel perspectief zouden wij liever een separaat model van de rente en een separaat model van de inflatie zien, waarbij vervolgens de rekenrente de resultante zal zijn. Een groot voordeel hiervan is dan dat de rekenrente altijd actueel zal zijn bij het berekenen van de lumpsum uitkering.

MODEL VOOR DE RENTECOMPONENT

Het LOVCK en LOVCH hebben in totaal vier aanbevelingen gedaan. De vierde en laatste aanbeveling betreft de hoogte van de rekenrente. Deze paragraaf zal ingaan op de rentecomponent van de rekenrente. In plaats van rente zou ook gesproken kunnen worden over rendement. Het gaat namelijk over rendement dat behaald wordt op de letselschadevergoeding gebaseerd op de rentestand.

In de aanbeveling van het LOVCK en LOVCH betreft de rentecomponent een systeem van drie periodes. Gedurende de periode van 0 tot 5 jaar wordt uitgegaan van een vrij opneembare spaarrekening, waarop een gemiddelde spaarrente wordt aangenomen van 0%. Gedurende de periode van 6 tot 20 jaar wordt de gemiddelde spaarrente van de drie hoogste aanbieders van 5-, 10- en 15-jaars spaardeposito's genomen, wat uitkomt op 0,5% rente gemiddeld. Hierbij kunnen wel vraagtekens worden gezet of het slachtoffer daadwerkelijk gebruik zal maken van spaardeposito's op zich, en of het gemiddelde rendement van de drie hoogste wordt behaald. Tot slot wordt voor een termijn van langer dan 20 jaar uitgegaan van het rendement van de actuele rentecomponent van de UFR voor verzekeraars. Gedurende deze periode wordt uitgegaan van een rendement van 1,5%.

Het idee van de drie systemen met ieder een bijpassend rendement is in de basis een solide plan, wat aangehouden zou kunnen worden als systeem. Echter wijken de actuele rendementen in de praktijk aanzienlijk af van de bovengenoemde. Er zijn bijvoorbeeld periodes geweest in 2022 waar de rente zelfs negatief was op spaarrekeningen. Het bovenstaande te hoog aangenomen rendement kan daardoor als consequentie hebben dat het slachtoffer kosten niet meer kan dekken in de jaren die volgen. Het mes snijdt uiteraard wel aan twee kanten. De rendementen kunnen ook hoger uitpakken dan de bovengenoemde. Dit zou betekenen dat het slachtoffer te veel uitbetaald krijgt. De gevolgen hiervan moeten gedragen worden door de verzekeraar en haar klanten, en dat is dus ook niet wenselijk.

Al met al is het dus hoe dan ook onwenselijk als de aangenomen rente afwijkt van de daadwerkelijke rente. Momenteel zijn verzekeraars zich bewust van de discrepantie tussen aangenomen en daadwerkelijke rente, wat de gemoederen omtrent de rekenrente weer goed heeft opgeschud.

Het zou daarom geen onredelijk plan zijn een systeem te gebruiken waarbij een actuelere en daarmee realistischere rente wordt gebruikt. Een stap in de juiste richting zou zijn om met een hogere frequentie de rentestanden te actualiseren, bijvoorbeeld in lijn met de maandelijkse publicatiefrequentie van de risicovrije rentetermijnstructuur van EIOPA. Een kanttekening blijft uiteraard dat de meest actuele schatting de beste schatting biedt voor de toekomst, maar er nog steeds naast kan zitten door nieuwe ontwikkelingen.

MODEL VOOR DE INFLATIECOMPONENT

De tweede component van de rekenrente is de inflatiecomponent. Mede door de oorlog in Oekraïne, met vele voedsel-, materiaal- en energieschaarste van dien is deze component sterk afgeweken van de projectie. De volgende paragraaf neemt de effecten hiervan onder de loep.

In de aanbeveling van het LOVCK en LOVCH betreft ook de inflatiecomponent een systeem van drie periodes, dezelfde als die bij de rentecomponent. Daarbij wordt voor de korte termijn uitgegaan van prijsinflatievoorspellingen van het CPB en vanaf 6 jaar op basis van 2%, de streefinflatie van de Europese Centrale Bank (ECB). Deze uitgangspunten zijn te bediscussiëren. Zoals de LOVCK en LOVCH ook aangeven hebben, zijn er ook argumenten om looninflatie te gebruiken. Daarnaast geeft de ECB aan 'we are targeting an inflation rate of 2% over the medium term'. Hoe is de exacte invulling van een medium termijn als deze? Over deze uitgangspunten hebben alle verzekeraars reeds zelf na moeten denken en een standpunt over moeten innemen. De aangenomen uitgangspunten worden vervolgens gebruikt voor de bepaling van de technische voorziening. Vanuit het perspectief van een verzekeraar is het vreemd als er met verschillende inflatieverwachtingen wordt gewerkt in de bepaling van de rekenrente en in



de bepaling van de technische voorzieningen. Vanuit het perspectief van het slachtoffer zou het opmerkelijk zijn als er tussen verschillende verzekeraars met verschillende inflatieverwachtingen wordt gewerkt. Daarom is een centrale én actuele vaststelling van belang.

CONCLUSIE

Een statische aanbeveling van de te hanteren rekenrente, zoals die van het LOVCK en LOVCH, is vanuit actuarieel perspectief niet zinvol: we hebben de voorkeur een separate methodiek te hanteren voor de bepaling van de rente en inflatie, waarbij vervolgens de rekenrente de resultante zal zijn. Een groot voordeel van een methodiek hanteren in plaats van statische cijfers is dat de rekenrente altijd actueel zal zijn bij het berekenen van de lumpsum uitkering. Voor de rentecomponent zou het een goede stap zijn om met een hogere frequentie de rentestanden te actualiseren, bijvoorbeeld in lijn met de maandelijkse publicatie frequentie van de risicovrije rentetermijnstructuur van EIOPA. Voor de inflatiecomponent zou het goed zijn aan te sluiten bij de meest recente uitgangspunten die gebruikt worden in de bepaling van de technische voorzieningen, echter zijn grote verschillen tussen verzekeraars daarbij ongewenst.

Wellicht zou het AG een rol moeten spelen bij het vaststellen van modellen of actuele tabellen voor de rente- en inflatiecomponent? ■

C. Jonckers MSc (links) is consultant bij Triple A – Risk Finance.

Drs. K. Thiers is lid van de Commissie Verzekeringen.

Dit artikel is geschreven uit naam van de Commissie Verzekeringen.

